

Keurmerkroundvlees heeft toekomst in Nederland

Monique van Os

Momenteel zijn er 12 keurmerken waaronder rundvlees verkocht wordt. Het is de vraag of dit niet tot verwarring leidt bij de consument en of vermarkters van rundvlees niet liever werken met een beperkter aantal keurmerken.

Het Praktijkonderzoek Veehouderij heeft daarom (in opdracht van het PVV) de vraag en het aanbod van keurmerkwaardig en duurzaam geproduceerd rundvlees voor nu en in de toekomst onderzocht. Wensen van vermarkters en de toekomstmogelijkheden voor de vleesveehouderij zijn hierin meegenomen.

De markt voor keurmerkroundvlees

De vraag naar natuurlijk en diervriendelijk geproduceerd rundvlees neemt toe. Een keurmerk is voor de consument een goede garantie voor een dergelijke productiewijze en voor de producent een wijze om zich te onderscheiden van het anonieme rundvlees.

Het bekendste keurmerk, met de strengste eisen voor natuur- en diervriendelijkheid, is het biologische EKO-keurmerk, waaronder ook het biologisch-dynamische Demeter-keurmerk valt. In Nederland zijn nog tien andere erkende rundvleeskeurmerken* die met minder strenge eisen dan bij *biologisch* een meer natuur- en diervriendelijke productie nastreven dan in de reguliere IKB-waardige vleesveehouderij. Deze keurmerken tezamen worden verder in de tekst aangeduid als “*duurzaam*”.

In Nederland wordt maar weinig keurmerk rundvlees gebruikt. Slechts 1,2 % van het totaal aantal slachtingen in 1999 waren keurmerkwaardige karkassen (12.000). Het grootste deel (68 %) van deze karkassen viel onder één van de *duurzame* keurmerken. De afnemers van het keurmerkroundvlees zijn in volgorde van afnemende hoeveelheid: gespecialiseerde slagerijen, supermarkten, huisverkoop, en natuurvoedingswinkels. Uit het onderzoek blijkt dat gespecialiseerde slagerijen zich vooral richten op *duurzame* keurmerken. Supermarkten, biologische slagerijen, natuurvoedingswinkels en huisverkoop zijn de belangrijkste afzetkanalen voor biologisch vlees.

Verskil tussen biologisch en “duurzaam”

Het grootste verschil tussen *biologisch* en de *duurzaam* zit in de voeding. Deze moet bij biologisch van *biologische* oorsprong zijn. Bij *duurzaam* is GMP-waardig voer toegestaan, maar wordt wel gestreefd naar het verstrekken van zoveel mogelijk ruwvoer. Bij huisvesting

eist *biologisch* de grootste stal- en uitloopoppervlakte per dier en moet de stal ingestrooid zijn. Bij *duurzaam* moet men de dieren in het algemeen ook op strooisel houden. In een enkel geval wordt rooster nog toegestaan. De eisen voor wat betreft de vloeroppervlakte per dier zijn in het algemeen iets minder streng dan bij *biologisch*, maar variëren per keurmerk.

Vraag groter dan aanbod

In 1999 was de vraag naar keurmerk rundvlees groter dan de Nederlandse rundveehouderij kon leveren (zie tabel). De voorzieningsgraad van *biologisch* was 62 % en die van *duurzaam* 72 %. Het tekort werd aangevuld met importen uit Oostenrijk, Duitsland en Denemarken (*biologisch*) en Frankrijk (*duurzaam*). In de nabije toekomst wordt meer vraag verwacht naar keurmerkroundvlees. Dit geldt vooral voor biologisch vlees, doordat supermarkten zich steeds meer gaan richten op de verkoop ervan. De grote supermarktketens geven aan dat een aandeel van 5% biologisch rundvlees in de totale rundvleesverkoop reëel is. Dit betekent dat tussen 2005 en 2010 ruim 25.000 biologische karkassen per jaar nodig zijn, waarvan de supermarkten het merendeel vermarkten. In het algemeen zullen zij naast het biologische vlees geen *duurzaam* keurmerk rundvlees aanbieden. Bij de *duurzame* keurmerken verwachtte men voor het jaar 2000 een stijging van 60 % van de vraag

* Erkende keurmerken waaronder rundvlees verkocht wordt: EKO, Demeter, Bazadaise, Bief Select, Boeuf Blonde d’Aquitaine, Boeuf d’Or, Boeuf Limousin, Waterlands Weelde, Scharrelrundvlees, Limousin Puur, Erkende streek producten, France Limousin, Europees Kwaliteitsrundvlees.

Tabel 1 Aanbod in 1999, voorzieningsgraad uit de sector en mogelijke invulling van toekomstige marktvaart naar keurmerkrundervlees

	Aanbod (# karkassen)	Voorzienings- graad	Toekomstige vraag* (# karkassen)	Mogelijke invulling:	Aantal	(%)
<i>Biologisch</i>	3400	62 %	25300	Melkvee :	4700	(19)
				Zoogkoeien:	5150	(22)
				Vleesstieren/vaarzen	15.450	(59)
<i>Duurzaam</i>	7625	72%	15150	Zoogkoeien:	5700	
				Vleesstieren:	9500	

* Bij biologisch voor de periode tussen 2005 en 2010, bij duurzaam in het jaar 2000

ten opzichte van de productie in 1999. Dit komt neer op een productie van circa 15.000 karkassen. De producenten en vermarkters van *duurzaam* keurmerkrundervlees konden echter geen schatting geven van de vraag voor de komende jaren. Hoogstwaarschijnlijk stijgt ook deze vraag nog.

Toekomst voor de sector

De stijgende vraag naar keurmerkwaardige karkassen biedt behoorlijke perspectieven voor de Nederlandse vleesveehouderij. De invulling van deze vraag naar biologische karkassen zal deels voor rekening blijven van de biologische melkveehouderij (zie tabel). Bij de huidige ontwikkeling van deze sector en een betere verwaarding van de uitstoot blijft dit slechts 19 % van de totale vraag. Het resterende deel kan voor rekening komen van de vleesveehouderij. Voor volledige invulling van dit deel is het nodig dat 23 % van het huidige aantal zoogkoeien (91.300 moederdieren) op biologische wijze gehouden wordt en dat het jongvee hieruit biologisch afgemest wordt. Dit is ruim 8 % van de 184.600 stuks aanwezig jongvee van 1 tot 2,5 jaar voor vleesproductie.

Voldoen aan de toekomstige vraag naar *duurzaam* keurmerkrundervlees zal voor rekening komen van de zoogkoe- en vleesstierenhouderij. Volledige invulling van de vraag is mogelijk door het houden van 25 % van de zoogkoeienstapel onder een keurmerk, aangevuld met van 8 % van de 120.600 aanwezige stieren in de leeftijd van 1 tot 2,5 jaar.

Omschakelen, let op de kosten

Om in te spelen op de markt, zullen vleesveebedrijven moeten omschakelen. Gezien de verschillen in productieregels van de keurmerken *biologisch* en *duurzaam*, liggen bij omschakeling de aanpassingen en daarmee extra kosten op het gebied van huisvesting (meer oppervlakte per dier, uitloop, arbeid en strooisel) en voeding (extra kosten biologisch voer en weidegang). Bij omschakeling naar duurzaam beperken de aanpassingen en extra kosten zich voornamelijk tot de huisvesting. Vooral de zoogkoebedrijven zijn met niet al te veel extra kosten om te schakelen naar productie voor een keurmerk. Zeker die bedrijven die tevens gebruik maken van natuurgebieden voor begrazing en/of voederwinning. Dit werkt gunstig door op de voerkosten, o.a. doordat men minder duur biologisch voer hoeft aan te kopen. Vleesstierbedrijven met voldoende voederareaal en waar de dieren al in ruimere stallen gehouden worden (al dan niet op stro) dan de reguliere houderij minimaal voorschrijft, kunnen ook met beperkte kosten omschakelen naar productie voor een keurmerk. Een standaardoverzicht van de kosten bij omschakeling is niet te maken. Dit is voor elk individueel bedrijf verschillend. Het is zeer aan te raden bij eventuele plannen voor omschakeling een gedegen kostprijsberekening te maken voor de nieuwe situatie en eerst te zorgen dat de afzet goed geregeld is.

Voor de intensieve vleesveebedrijven is omschakeling moeilijk. Niet grondgebonden zijn (geen premierechten) en de gangbare huisvesting op

roosters maken omschakeling kostbaar. De in het verschiet liggende aanscherping van de huisvestingsnormen voor vleesstieren (meer vloeroppervlak en zacht ligbed) brengen voor deze bedrijven investeringen met zich mee. Mogelijk is dit een moment om te overwegen tot omschakeling naar een keurmerk. Omschakeling naar *biologisch* of *duurzaam* is alleen rendabel als de kostprijshoogte per kg karkas lager blijft dan de extra opbrengsten van respectievelijk gemiddeld f3,25 en f1,80 per kg karkas.

Bestaande keurmerken handhaven

De resultaten van het onderzoek laten zien dat er een toekomst is voor rundvleesproductie onder een keurmerk. Voor zowel *biologisch* als *duurzaam* is een groeiemarkt en beide typen keurmerk blijken naast elkaar te kunnen bestaan, omdat beide een min of meer gescheiden afzetmarkt hebben. Het bestaan van meerdere *duurzame* keurmerken naast elkaar geeft geen onwerkbaar situatie bij de slagers. In het algemeen is hun concept dat er een keuze gemaakt wordt voor een bepaald keurmerk

waarmee zij hun klantenkring bekend maken. Wel vindt de slagersbranche dat het aantal keurmerken niet groter moet worden en pleit de vereniging van scharrelslagers voor meer eenheid in de productieregels van de verschillende *duurzame* keurmerken.

Groei in ketenverband

De ruimte die de markt biedt voor de afzet van keurmerk rundvlees zal leiden tot groei van de productie. Voor zowel *biologisch* als voor *duurzaam* betekent dit dat het aanbod niet boven de vraag mag uitstijgen, waardoor de prijzen onder druk komen te staan.

Het meest ideale is de groei in ketenverband te realiseren, waarbij elke schakel in de keten meegroeit en zijn verantwoordelijkheden kent. Tevens moeten de controles op naleving van de productieregels meegroeien om ongeoorloofde praktijken uit te sluiten. Voor handhaving van het consumenten-vertrouwen in een keurmerk, en daarmee zijn succes, moet de productie van het rundvlees voor de volle honderd procent betrouwbaar zijn.

Het grootste verschil tussen biologisch en duurzaam zit in de voeding.

